

UDENRIGSMINISTERIET

NOTAT til Folketingets Europaudvalg

Status for situationen ved den polske grænse til Belarus

Lukasjenko annoncerede i maj 2021, at Belarus ville åbne grænserne for irregulære migranter mod EU som modsvar på økonomiske sanktioner. Strømmen af migranter er tydeligt orkestreret af Belarus-regimet, der har udvidet mulighederne for at få visum-fri adgang til landet og faciliteret en markant forøgelse af flyforbindelser fra især Mellemøsten til Belarus. Det vurderes, at Belarus bruger migranterne som en form for hybridt våben mod Polen og EU som modsvar på EU's sanktioner.

Den belarusiske instrumentalisering af migranter skabte i første omgang et øget migrationspres på Litauen. Presset blev gradvist flyttet til grænsen til Polen og eskalerede fra begyndelsen af november, hvor Belarus ændrede sin tilgang ved at transportere markant større grupper af irregulære migranter til grænsen. Der drejer sig om især irakere og afghanere, men også personer fra bl.a. Cameroun og Republikken Congo. De polske myndigheder vurderer, at der i alt befinder sig 12.-15.000 irregulære migranter i Belarus.

Der er blevet observeret en stadig mere aggressiv og koordineret adfærd fra Belarus-regimet. Det har i november ført til voldsomme sammenstød langs grænsen mellem store grupper af migranter og de polske myndigheder, med sårede til følge.

Store dele af den polske grænse har siden den 3. september 2021 været underlagt undtagelsestilstand i en tre kilometers zone langs grænsen mod Belarus. Undtagelsestilstanden blev indført med henvisning til strømmen af irregulære migranter, samt den fælles russisk-belarusiske militærøvelse Zapad-2021. Undtagelsestilstanden er efterfølgende blevet forlænget med yderligere 60 dage pga. det stadig stigende antal irregulære migranter, som forsøger at komme over grænsen. Med undtagelsestilstanden i Polen forbydes uvedkommende adgang til zonen. Det gælder bl.a. journalister og medlemmer af civilsamfundet, men også medlemmer af det polske parlament nægtes adgang. Det er alene den polske ombudsmandsinstitution, der har adgang til grænsazonen, men deres rapporter er ikke offentligt tilgængelige.

Foruden undtagelsestilstanden har de polske myndigheder siden august 2021 arbejdet på at sikre grænsen fysisk med pigtrådshegn og barrierer. Nogle grænseovergange er lukket, mens andre fortsat er åbne for transport. I tillæg hertil har man udkommanderet 15.000 soldater og 2.000 betjente til at bistå grænseværet i bevogtningen af grænsen. Det polske forsvar har endvidere hævet beredskabet for styrkerne i *Territorial Defence Force* (det polske hjemmeforsvar), og alle soldater i grænseregionerne op til Rusland og Belarus skal kunne mobiliseres inden for seks timer. To bataljoner af hjemmeforsvaret er blevet indkaldt.

Konkret har de polske myndigheder siden august 2021 registreret mere end 33.000 illegale forsøg på at krydse grænsen. Dette tal skal sammenlignes med 120 forsøg i

Dato:
18.11.2021
Sagsnummer:
2021-768
Bilag:

2020. Af disse var 3.500 forsøg i august, 7.700 forsøg i september og 17.300 forsøg i oktober. Tyskland har siden migrationspresset fra Belarus startede i maj oplevet en stigning i antallet af irregulære ankomster med forbindelse til Belarus. Fungerende udenrigsminister Heiko Maas oplyste under den bilaterale samtale med udenrigsministeren den 11. november, at i alt godt 10.000 irregulære migranter havde krydset den tysk-polske grænse.

Det er Polens klare opfattelse, at man er udsat for et hybridt angreb iværksat af det belarusiske regime med støtte fra Rusland. Angrebet skal i den optik ses i en større regional sikkerhedspolitisk sammenhæng. Opfattelsen af at Polen og EU er udsat for et hybridt angreb deles endvidere i NATO og i EU. Der er i polsk optik således tale om en ekstraordinær situation, idet man anser landet for de facto under angreb. Polen har i NATO-regi oplyst, at det belarusiske militær assisterer migranterne, og at der er tæt koordinering mellem Belarus og Rusland. Det er tilsvarende oplyst, at der har været episoder, hvor bevæbnet belarusisk personel har truet med at beskyde polske grænsevagter. Polen fastholder, at man har situationen under kontrol og har derfor ikke anmodet om bistand, hverken bilateralt eller fra Frontex.

En del af Polens svar på hybridangrebet har været at ændre ”Loven om udlændinge” så de polske grænsemyndigheder og forsvar har fået tildelt ekstraordinære beføjelser. I oktober vedtog man ændringer, der bl.a. lovliggør de såkaldte ”pushbacks” af irregulære migranter. Ifølge lovændringerne kan udlændinge, der bliver tilbageholdt efter irregulært at have krydset EU’s ydre grænse ind i Polen, sendes tilbage over grænsen. Migranterne kan desuden få forbud mod indrejse i Schengenområdet i en periode på mellem 6 måneder og 3 år. Loven fulgte en forordning fra 20. august, der gav de polske grænsevagter tilladelse til at returnere enhver udlænding til grænsen.

Eftersom adgangen for bl.a. medier og civilsamfundsorganisationer til grænsen er stærkt indskrænket, er det overordentligt svært at vurdere, hvordan de irregulære migranter, som det lykkedes at krydse grænsen, reelt håndteres af de polske myndigheder. Polen har, henset til et ønske om at undgå eskalation af konflikten, i et vist omfang sendt signaler om at anvende mindst muligt magt. Samtidigt observeres der anvendelse af magtmidler (vandkanoner og tåregas) på selve grænsen. Ifølge de polske myndigheder anvendes disse magtmidler kun som svar på direkte angreb fra migranterne.

Den polske regering er opmærksom på kritikken af manglende åbenhed om forholdene på grænsen og er derfor begyndt at sende signaler om større åbenhed. Der er lanceret en informations-hjemmeside om forholdene på grænsen, og der lægges op til en vis adgang for medierne når undtagelsestilstanden udløber den 2. december.

Der er i det polske samfund (politisk, i medier og hos NGO’er) stor bevågenhed omkring grænseproblematikken og de svære vilkår, som de irregulære migranter befinder sig i. Den polske ombudsmand, Marcin Wiącek, har bl.a. efter et nyligt besøg ved grænsen betegnet situationen som en humanitær krise, og har krævet at menneskeretligheder og internationale konventioner respekteres og opfordret til at repræsentanter for medierne får adgang til grænseområdet. UNHCR har opfordret både Polen og

Belarus til, som parter til Flygtningekonventionen fra 1951, at leve op til deres internationale forpligtelser og give de, der måtte ønske det, adgang til at søge asyl.

Udenrigsministeriet